

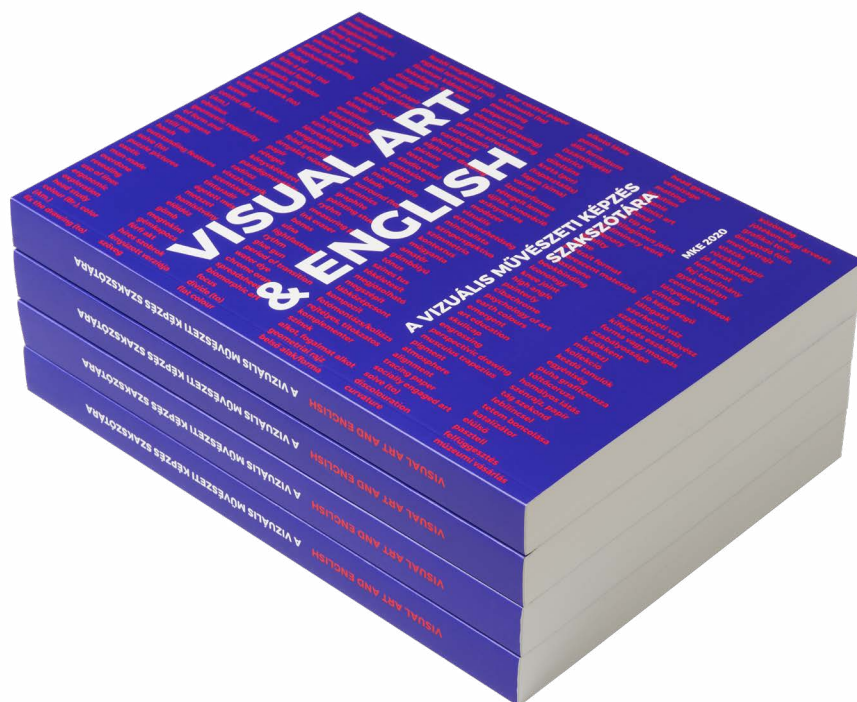
Do you speak művészet?

A vizuális művészeti képzés szakszótára

Bodóczky István, Dóczi Brigitta:
Visual art & English, MKE, Budapest,
2020

Az internet előtti világban, azaz a predigitális korban még elsősorban könyvekből tájékozódunk az élet ügyes-bajos dolgait illetően. Ebben az időszakban a házi könyvtárak jelentős részét adták a szótárak, lexikonok és kézikönyvek. A kézikönyvek a definíció szerint egy-egy tudományág vagy szakterület gyakorlati ismereteit összefoglaló kiadványok, melyek kezdetben szöveges, a 20. század közepétől pedig gazdag képes tartalommal kiegészülve adtak iránymutatást az adott területen elmélyülni vágyók számára. A műfaj fénykorában a legelterjedtebb kézikönyvek talán a szakácskönyvek voltak, de a könyvesboltok kertészetről, kutyatartásról, szabás-varrásról, barkácsolásról, otthoni orvoslásról... az élet minden területéről elképesztő mennyiségű képes szakirodalmat kínáltak világszerte. Mára az ilyen típusú kézikönyvek és szótárak szinte teljesen elvesztették a jelentőségüket, hiszen az internet birtokában különböző honlapokról, blogokról vagy a Youtube-ról sokkal frissebb és részletesebb, fotókkal és főként mozgóképpel kiegészített információkat szerezhetünk. A neten lehetőségünk van akár több tucat eltérő módszert megnézni és meghallgatni, mielőtt kiválasztjuk a nekünk legszimpatikusabb technikát. Ezekhez a vizuális útmutatókhoz pedig ingyen juthatunk hozzá, és szinte korlátlan mennyiségben. Napjainkban teljes természetességgel fordulunk a Google-hoz, ha egy új süteményreceptet szeretnénk kipróbálni, vagy éppen kíváncsiak vagyunk a barkácsolás helyes technikájára. Ugyanez a helyzet, ha egy idegen nyelvű általános szöveget kell magyarra fordítani vagy épp ellenkezőleg, például levelet szeretnénk írni helyes angolsággal; legyen a nyelvtudásunk bármilyen alapos, a kész szövegen a biztonság kedvéért átfuttatjuk a mesterséges intelligencia ellenőrzését is. A mindennapokban szinte már nem is gondolunk a kézikönyvekre és szótárakra, nem érezzük azok hiányát vagy szükségességét. Ebből adódóan az internet elterjedésének egyik áldozata a könyvkiadás kontextusában a szótár, a lexikon és a kézikönyv műfaja, hiszen a dolgok mai állása szerint ötven vagy száz év múlva valószínűleg csak az antikváriumokban és esetleg a könyvtárak ritkaságai között lehet majd ilyen típusú, útmutató kiadványokkal találkozni.

Mégis vannak olyan szakterületek, amelyek esetében – éppen a rendelkezésre álló hatalmas információmeny-

nyiség miatt – az internet inkább csak bonyolítja a helyzetet. Ilyen például a professzionális képzőművészet, ahol a speciális szakkifejezéseknek sok esetben egészen más a jelentése, így a globalizált művészeti piacon való kiigazodáshoz nem árt megismerni a konszenzusos angol nyelvű kifejezéseket. Ez különösen nehéz a magyar anyanyelvűek számára, hiszen a fordítóprogramok még az általános témájú szövegek kapcsán is hajlamosak zavarba jönni a magyar nyelvtantól és ragozástól, másrészt ezek a programok nem specializáltak, így komolyabb szakszövegek fordítására szinte teljesen alkalmatlanok. Nem csoda hát, hogy egy pályakezdő művész viszonylag tanácstalan és bizonytalan az angol nyelvtudását illetően, akár szövegírásról, akár külföldi kollégákkal vagy kurátorokkal való csevegésről legyen szó. Ez a fajta, a kommunikációs szakadékból adódó önbizalomhiány pedig olyasmiről, ami komoly akadályt jelenthet a nemzetközi szakmai porondra való belépésnél.

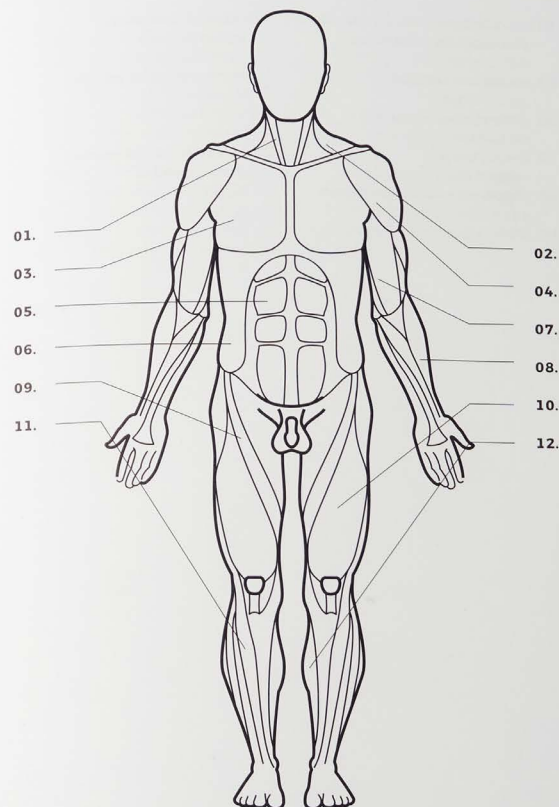
Ezt a hiányosságot vették észre a *Visual Art & English – A vizuális művészeti képzés szakszótára* című kiadvány megalkotói (szerzők: Bodóczky István, Dóczi Brigitta,

↑ [BODÓCZKY István, DÓCZI Brigitta: *Visual Art & English – A vizuális művészeti képzés szakszótára*](#)

SKELETAL MUSCLES: ANTERIOR VIEW

154

01. sternocleidomastoid, musculus sternocleidomastoideus fejbiccentő izom 02. musculus trapezius csuklyásizom 03. large pectoral muscle, pectoralis major nagy mellizom 04. deltoid muscle deltaizom 05. musculus rectus abdominis egyenes hasizom	06. oblique muscle ferde hasizom 07. biceps brachii kétféjű karizom 08. brachioradialis nagy orsóizom 09. sartorius szabóizom 10. straight muscles egyenes combizom 11. tibialis anterior elülső sípizom 12. two-headed calf muscle, musculus brachioradialis kétféjű lábikraizom

155

szerkesztő: Albert Ádám). A kiadvány alapvetően a művészet- és rajzoktatásban használt alapvető szakkifejezések szótára, ám egyszerű szószedetnél sokkal több. A kötet elkészültét ugyanis *Verbális és vizuális modalitások interakciójának szerepe a képzőművészeti oktatásban* címmel kutatási projekt előzte meg, melynek során a nyelvi és vizuális tapasztalatok összefüggéseit vizsgálták és elemezték a részt vevő hallgatók, oktatók, valamint alkalmazott nyelvészek. Elsőként anyanyelven történt meg a leggyakrabban alkalmazott nyelvi fordulatok és formulák összegyűjtése, és ezeknek az elterjedtebb terminus technicusoknak a fordítása (angol-magyar és magyar-angol verzióban is) szerepel a kötet első felében. A szavak listázása mellett azonban interjúk is készültek, melyekből kiderült, hogy a diákoknak és a tanároknak egyaránt szüksége lenne olyan praktikus angoltudásra, melynek segítségével kommunikáció közben is beépíthetőek a pontos kifejezések. Innen jött a könyv második egységének ötlete, amely olyan rövid, autentikus angol nyelvű művészeti szövegeket tartalmaz, melyeken keresztül nyelvi környezetben is tanulmányozhatóak a legfontosabb szakkifejezések, emellett tartalmilag is segítik a művészeti képzést. Az egy-két oldalas szócikkek többségében a rajzoktatáshoz kapcsolódnak, azonban helyet kapott pár olyan szöveg is, amely segítséget nyújt például abban, hogy hogyan prezentáljon angolul egy művész, vagy hogyan írjon statementet a munkásságáról. Az egyes szövegek után rendkívül praktikus szószedetek kaptak helyet, melyek megkönnyítik a nyelvtanulást és a sokszor rendhagyó szerkezetek és szóösszetételek nyelvtanilag is helyes elsajátítását.

Különösen fontos, hogy a kiadvány a Magyar Képzőművészeti Egyetemen született, ahol – a többi művészeti egyetemhez hasonlóan – sajnos még mindig nem felvételi követelmény az angol nyelv alapvető ismerete. A tanulmányok befejezése után a diplomához ugyan szükséges egy középfokú nyelvvizsga bemutatása, ám ennek megszerzésében a hallgatók eddig nem kaptak komolyan vehető segítséget. Természetesen a nyelvvizsgálóhoz szükséges általános és sokszor passzív nyelvi tudásanyag elsajátításán túl sokkal fontosabb, hogy olyan aktív és jól hasznosítható angol szókinccset tudhassanak magukénak a pályakezdő művészek, amellyel a nemzetközi csereprogramok, vásárok, konferenciák és kiállítások világában magabiztosan el tudnak boldogulni. Ugyanígy nem kell magyarázni, hogy milyen kulcsfontosságú szerepe van a nyelvtudásnak a hatalmas mennyiségű művészeti, filozófiai, esztétikai és egyéb diszciplínák felől érkező szakirodalom feldolgozásában. A legfontosabb könyvek, folyóiratok és katalógusok napjainkban jellemzően kizárólag angolul érhetőek el, és magyar fordítás egyre kevésbé várható, sőt sok esetben magyar intézmények is eleve csak angol nyelvű köteteket készítenek. A *Visual Art & English* című kiadvány képében tehát egy olyan nyomtatott kiadvány született meg, amely ugyan egyszerre szótár és kézikönyv, hiánypótló szerepe mégis vitathatatlan. A kötet tartalmilag alapos, akár egy tankönyv, ugyanakkor formailag könnyen átlátható és befogadható (nem túl terjengős), így tökéletesen ideális az angol nyelvvel még csak ismerkedő művészek számára, legyenek azok pályakezdők vagy akár az idősebb generációkhoz tartozók.